

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. V. An in actibus divinis ordo aliquis reperiatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

necessarium: cum enim habeant res creatæ suam sibi intrinsicam bonitatem, possunt à Deo prbpter illam in seipsis amari.

XI. Quod bonū omne creatū sit participatio bonitatis Divinae, non obstat, quin Deus amare creaturas possit propter seipsum.

Objiciunt secundo: creaturas esse participationes quasdam Dei, & bonum omne quod habent, à bonitate Divinâ veluti è fonte derivari: cum ergo Deus res creatas amet ut sunt participationes bonitatis Divinæ, amat eas propter seipsum. Respondetur: quantumcunque creaturæ sint participationes bonitatis divinæ; cum tamen hæc participatio sit ipsa entitas, bonumque rebus creatis intrinsicum, potest Deus illas propter hanc bonitatem præcisè diligere, cum in ea sit quædam amabilitas, & consequenter aptitudo ad terminandum amorem divinum; nihil enim in hoc incommodi, ut jam ostensum est.

XII. Virum Deo affectu benevolentia feratur erga creaturas irracionales.

Hæc de creaturis rationalibus: de irracionales enim, præter Suarez citatum, Pater Vasquez hic, disp. 84. c. 2. & alii negant posse Deum in eas ferri affectu benevolentia: aiunt enim res istas, ejusmodi amoris capaces non esse, nec nisi amore concupiscentiæ diligi posse, & in ordine ad racionales. Mihi tamen probabilius videtur, nihil obstare quo minus possit Deus erga creaturas etiam irracionales, affectum aliquem benevolentia habere, bonum nempe iis in suo genere volendo, esse scilicet, & conservari: ita Molina prima part. q. 20. art. 1. & alii.

XIII.

Ratio est: hic enim affectus, velle scilicet rebus, etiam irracionales, suum esse, est bonus, nihilque in se continet inordinati. Unde in sacra Scripturâ, Dei in has etiam creaturas beneficentia laudatur: beneficentia autem non esset, si merè amarentur propter aliud.

SECTIO QUARTA.

An ex parte rerum creaturarum dari possit causa Volitionis divinae.

I. Status quaestions proponitur.

VOLITIONES divinæ libera (de his enim solis in præsentem est sermo) supponunt sæpe res aliquas creatas existentes; volitio exempli gratia, puniendi, supponit peccatum; volitio remunerandi, meritum, & sic de cæteris. Quarimus itaque in præsentem, utrum, sicut in his & similibus inter objecta ipsa est realis subordinatio, ita ratione nostrâ sit quædam etiam subordinatio in actibus divinis, ita ut res una creata sit ratio cur Deus velit aliam.

II. Duplex sententia de causa volitionis divinae.

Divisos inter se de more video Auctores. P. Vasq. hic d. 82. c. 2. quem sequitur P. Alarcon 1. part. tract. 3. disp. 2. cap. 2. negat inter divinas volitiones esse ratione nostrâ istiusmodi subordinatorem, & rem unam ullo modo causam existere cur Deus velit aliam. Suarez verò hic, lib. 3. cap. 7. num. 12. Arubal 1. part. disp. 57. Tannerus hic, Disp. 2. quaest. 10. dub. 5. num. 8. Valentia hic, q. 19. punct. 5. Molina hic, quaest. 19. art. 5. P. Arriaga 1. part. Disput. 24. sect. 8. & alii, affirmant dari in volitionibus divinis istiusmodi subordinatorem.

III. Causa physica divina volitionis dari non potest, tamen potest illius causa moralis.

Conclusio: Quamvis volitio divina realiter ac physice causari nequeat, (quo sensu S. Thomas, & cum eo Theologi dicunt, voluntatis divinae non posse dari causam) verè tamen Deus rem unam creatam vult propter aliam, media, exempli gratia, propter finem, præmium propter merita, &c. sicque dari potest, non physica, sed moralis causa volitionis divinae.

Ratio est: Causa namque moralis est illa, quæ cognita movet ad aliud quidpiam illius intuitu volendum; sed hoc in actibus Dei liberis sæpenu-mero contingit; culpa enim cognita movet Deum ad puniendum, merita ad præmiandum, &c. Ergo datur divinæ volitionis causa moralis, & Deus unum vult propter aliud. Nec enim ex seipsis hoc habent merita & præmia, ut unum existat propter aliud, sed à Deo causâ intentionali intentionaliter seu intellectualiter operante, & ex unius cognitione, dare aliud statuit, ob bonitatem scilicet in re illâ prævisam, à qua movetur ejus voluntas ad præmium illius intuitu conferendum: hic autem est propriissimus conceptus causæ moralis.

IV. Obstat, voluntati dari causam moralem.

Deus, ut agens intellectuali, præmiat & puniat.

V. Res creata, non semper sunt pure in eia respectu divinæ voluntatis, sed interdum sunt

Media subinde movet ad aliam media eligenda.

Objicies primò: Res omnes creatæ, respectu voluntatis divinæ, sunt media, non finis: inter media autem unum non movet ad aliud. Ratio itaque adæquata movens Deum instar finis, est bonitas divina. Sed contra: jam enim ostendimus, Deum non omnia velle ut pure media, sed quædam ut finem cuius gratia; hujusmodi autem finis movere solet ut media quis eligat ad illius consecutionem. Deinde, ea quæ respectu finis alicujus remoti, sunt media, possunt ad alia media eligenda movere voluntatem: sic qui doctrinam desiderat, studium tanquam medium ad illius adeptionem eligit, ad studium melius perficiendum libros emit, adit scholam, & id genus alia præstat, quæ inter se sunt fines & media, quamvis omnia tandem ad doctrinam tanquam ad finem remotum & ultimum referantur, & respectu illius ut media eligantur. Idem ergo hic dici potest de Deo.

VI. Non negat S. Thomas voluntati divinæ dari causam moralem.

Objicies secundo S. Thomam hic quaest. 19. a. 5. Ubi negat voluntatis divinæ dari causam, & in fine corporis sic habet: Vult ergo (Deus) hoc esse propter hoc; sed non propter hoc vult hoc. Respondetur, solum negare S. Thomam voluntatis divinæ dari causam physicam, seu divinam volitionem per influxum physicum causari ab objectis; nunquam autem negat causam moralem, seu rationem unde moveatur divina voluntas ad unum volendum propter aliud, pluviam exempli gratia, vel serenitatem ob piorum hominum preces: ubi ita intuitu harum precum habet Deus volitionem hic & nunc dandi pluviam, ut nisi illis visis, cumque moventibus, volitionem pluviz non habuisset: quod est, preces esse causam moralem voluntatis dandi pluviam. Quo sensu dixit S. Augustinus: Si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non habuisset. Unde, 1. contra Gent. cap. 86. & 87. cum negasset dari causam divinæ voluntatis, ait nihilominus dari illius rationem. Et eodem modo intelligendus est S. Augustinus, dum negat divinæ voluntatis dari causam; solum enim negat causam propriam, seu physicam.

Concedit S. Thomas dari rationem divinæ voluntatis.

SECTIO QUINTA.

An in actibus divinis ordo aliquis reperiatur.

VOLITIONES omnes divinas realiter inter se identificari certum est: nullus proinde hoc sensu, prioris & posterioris, in ipsis reperiri ordo potest. Hic ergo inquirimus, an saltem ratione nostrâ in volitionibus ac decretis divinis alia aliis priora aut posteriora cum fundamento censeri possint.

I. Status quaestions.

II. Negant Nominales stratum.

Prima sententia est Nominalium, signa omnis rationis in decretis ac volitionibus divinis negantur.

gna ratio- nis in voli- tionibus di- vinis.

tium, Deumque, non re magis, quam ratione, unico actu omnia velle asserentium, sicque priori- tatem nullam aut posterioritatem in voluntatis ejus operationibus reperiri affirmant. Ita Ockam in 1. dist. 9. quest. 3. Gabriel in 3. d. 2. quest. unica, a. 3. dub. 3.

III. In decretis, & volitionibus divinis datur ordo prioris & posterioris.

Communis tamen & vera sententia Theologorum asserit, inter volitiones, & decreta Dei, varia signa & instantia rationis inveniri, actusque alios, aliis priores, aliis posteriores cum fundamento concipi à nobis posse: ita Valentia 1. part. q. 19. p. 5. Suarez hic l. 3. c. 7. & 3. part. Tom. 1. disp. 41. sect. 4. Tannerus 1. part. d. 2. quest. 10. dub. 5. P. Arriaga hic, disp. 24. sect. 9. & alii passim.

IV. Sancti Patres ordinem prioris & posterioris in divinis volitionibus agnoscunt.

Hæc etiam aperta videtur mens sanctorum Patrum; S. Augustini in primis, qui inter prævisionem meritorum in hominibus, & electionem ad gloriam, subordinationem statuit, & consequenter ordinem prioris & posterioris in actibus divinæ voluntatis admittit; electio enim ad gloriam juxta S. Augustinum supponit prævisionem meritorum, prævisio autem supponit voluntatem homines creandi, cum supponat eorum existentiam, nam supponit opera, quæ necessariò præsupponunt hominum existentiam, & hæc creationem. Idem docent passim alii Patres, S. Chrysostomus, S. Ambrosius, S. Prosper, & alii, qui similem subordinationem inter gloriam & opera bona, sicque inter divinas volitiones, quæ ad illa præsupponuntur, constituunt.

V. S. Thomas similem in divinis decretis ordinem admittit.

Hæc insuper est sententia Doctoris Angelici, ut, variis ejus adductis testimoniis, ostendit Tannerus citatus. Et sanè nihil apud sanctum Doctorem frequentius, quam unum voluntatis actum in Deo alium præcedere. Sic 3. part. q. 1. a. 3. docet, si Adamus non peccasset, Verbum non fuisse carnem assumpturum; quo clarè constare videtur, voluntatem creandi Adamum, imò & voluntatem peccati illius permissivam, decretum de Christi Incarnatione antecessisse. Sic primâ parte, qu. 23. art. 5. ordinem similiter prioris ac posterioris statuit inter electionem ac meritorum prævisionem, & consequenter voluntatem homines creandi, & gratiam iis ad benè operandum conferendi. Sexcenta alia ex S. Thoma proferri possent, sed hæc sufficiunt ad ostendendum, cum hujuscemodi ordinem in actibus divinæ voluntatis admisisse.

VI. Ab unâ re volitâ movetur frequenter Deus ad volendam aliam.

Ratio denique conclusionis est: nam, ut Sect. præcedente, præcipue num. 4. & 6. ostendi, Deus ab unâ re creatâ positâ & prævisâ movetur sæpe ad volendam aliam, ut, à piorum hominum precibus ad multa vel iis, vel aliis beneficia concedenda: ergo voluntas ad preces illas concurrendi, hominesque ad eas fundendas excitandi, multò magis voluntas creandi hos homines, voluntatem beneficia harum precum intuitu conferendi antecedit. Idem est de peccatis, & finali impenitentia prævisis, ad voluntatem reprobandi, & pœnas æternas infligendi.

VII. Non potest Deus unico indivisibili actu velle præmium propter meritâ, sed hæc debent esse ad decretum præmii prævisâ: quod à fortiori dicendum de pœnâ.

Nec satisfacit quod respondent aliqui, nempe, nil opus hîc esse pluribus actibus, etiam ratione distinctis, sed Deum, cum ab æterno viderit quid conditionatè in omni rerum peristatî esset futurum, unico simplicissimo actu, & re, & ratione omnia decrevisse. Nullus ergo hic, inquam, ordo prioris & posterioris in actibus, cum nulla inter eos, ne quidem ratione, sit distinctio. Hoc, inquam, non satisfacit: primò enim in reprobatione, & inflicitione pœnæ, locum non habet hæc responsio: hoc enim fieri nequit nisi ob peccata actu prævisâ, sicque voluntas puniendi, uno saltem signo sequi-

tur peccati permissionem, & prævisionem, & hæc voluntatem creandi hominem, qui peccatum committit; ergo hîc admitti necessariò debet ratione nostrâ pluralitas, & prioritas ac posterioritas actuum divinæ voluntatis. Imò nec in voluntate dandi gloriam ob merita subsistit hæc doctrina; opera enim bona possibilia tantùm, aut etiam conditionatè futura, non sufficiunt ad movendum Deum per modum meriti, seu ut intuitu eorum det præmium; ut in materia de prædestinatione latius dicetur.

VIII. In quo prioritas hæc & posterioritas volitionum divinarum consistat.

Quandocumque ergo per actus ratione nostrâ distinctos Deus vult unum propter aliud, volitio illius propter quod rem illam vult, est prior volitione alterius: sicut si Divini Verbi Incarnationem voluit Deus propter hominum salutem, et si Incarnatio sit prior dignitate, salus tamen est prior causalitate, unde & volitio salutis hominum, est ratione nostrâ prior volitione Incarnationis.

IX. Prioritas & posterioritas horum actuum non pendet semper à subordinatione objectionum.

Hinc demum constat, prioritatem vel posterioritatem actu divinæ voluntatis non esse defumendam semper à naturali subordinatione objectionum in quæ tendunt; Incarnatio siquidem nullam ex naturâ suâ habet ad salutem hominum subordinationem, unde & illam velle posset Deus independentè ab hominum salute, & hanc similiter independentè ab Incarnatione, & utramque disparatè. Quòd ergo volitio unius objecti sit prior vel posterior volitione alterius, pendet ut plurimum à solâ Dei libertate, qui pro libitu unum velle potest propter aliud, Petrum scilicet propter Paulum, & è contrâ; vel etiam, si velit, utrumque concomitanter. Quo pacto autem hi tres actus differant, dicitur cum de actu libero Dei.

SECTIO SEXTA.

Verùm Deus amet creaturas possibiles.

DUPLEX, ut supra disp. 22. sect. 4. & 5. videmus, est in Deo scientia rerum possibilibus ratione distincta; una per quam eas in seipsis, altera qua easdem in suâ Omnipotentia cognoscit. De creaturis possibilibus ut per hanc secundam scientiam repræsentantur, prout scilicet sunt terminus divinæ Omnipotentia, non videtur dubium; quin amor Dei, saltem indirectè, ad illas terminetur: Deus quippe amando suam Omnipotentiam, amat pariter ea quæ ad illius constitutionem sunt necessaria. Præsens ergo controversia procedit de creaturis possibilibus, prout per primam scientiam, seu in seipsis à Deo cognoscuntur, idque purè secundum earum possibilitatem: certum enim est, Deum aliquas ex iis in ordine ad existentiam, vel absolutam vel conditionatam, amare.

I. Duplex in Deo possibilibus cognitio scilicet modus.

Declaratur præsens controversia.

Prima sententia affirmat, Deum erga creaturas purè in suâ possibilitate nullum omnino habere affectum. Hæc videtur communis Thomistarum opinio. Citatur etiam pro eadem Alensis 1. parte qu. 34. memb. 3. S. Bonaventura in 1. d. 45. a. 1. q. 2. Hanc etiam sententiam nonnulli ascribunt Suarior; ejus tamen mens hac in parte non est ita clara, quin possit pro contrario citari.

II. Prima sententia negat Deum amare purè possibiles.

Secunda itaque & multò communior sententia asserit, Deum affectu complacentia ferri in res purè possibiles. ita Scotus in 3. d. 32. quest. unica, Vafquez hic, disp. 79. cap. 2. Erice primâ part. disp. 18. cap. 1. Arrubal hic, disp. 53. cap. 3. Tannerus 1. p. disp. 2. quest. 10. dub. 1. num. 6. & dub. 4. num. 5.

III. Secunda & probabilior sententia ait, Deum amare res possibiles.

